

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Навчально-науковий інститут фізико-технічних та комп'ютерних наук

(назва навчально-наукового інституту / факультету)

Кафедра комп'ютерних систем та мереж

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор навчально-наукового інституту
фізико-технічних та комп'ютерних наук

О. В. Ангельський

_____ 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

Патентування та авторське право в галузі ІТ

(назва навчальної дисципліни)

вибіркова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма Комп'ютерна інженерія

(назва програми)

Спеціальність 123 Комп'ютерна інженерія

(вказати: код, назва)

Галузь знань 12 Інформаційні технології

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

фізико-технічних та комп'ютерних наук

(назва факультету/ навчально-наукового інституту,
на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

Чернівці 2022 рік

Робоча програма навчальної дисципліни

ВЗЗ Патентування та авторське право в галузі ІТ

(назва навчальної дисципліни)

складена відповідно до освітньо-професійної програми

Комп'ютерна інженерія, 123 Комп'ютерна інженерія,

(назва освітньо-професійної програми, код та назва спеціальності)

12 Інформаційні технології, 15 квітня 2021 р.

(галузь знань: шифр та назва; дата останнього затвердження)

Розробники: Добровольський Юрій Георгійович, доцент кафедри ПЗКС,
доктор техн. наук, доцент

(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри

комп'ютерних систем та мереж

Протокол № 1 від "29" серпня 2022 року

Завідувач кафедри (Воробець Г.І.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною радою навчально-наукового інституту
фізико-технічних та комп'ютерних наук

Протокол № 1 від "31" серпня 2022 року

Голова методичної ради навчально-наукового інституту
фізико-технічних та комп'ютерних наук

(Струк Я. М.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Мета навчальної дисципліни

Мета: формування необхідного рівня теоретичної і практичної підготовки студентів для ефективного використання ними знань про основи захисту патентного та авторського права в сфері комп'ютерних наук, які необхідні у подальшому навчанні, а також у практичній діяльності на виробництві, а також підготовка студентів до самостійного виконання робіт, пов'язаних із визначенням об'єктів патентного та авторського права та оформленням відповідних документів для їх захисту у правовому розумінні на усіх етапах процесу створення ІТ продуктів.

2. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент отримує компетентності, у результаті чого повинен

2.1. Знати: систему та законодавчу базу патентного та авторського права, засоби охорони права на об'єкти патентного та авторського права, методи оцінювання вартості прав на патентне та авторське право, засоби захисту патентного та авторського права.

2.2. Вміти: здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання задач комп'ютерної інженерії, аналізувати та оцінювати цю інформацію, визначати технічні характеристики, конструктивні особливості, застосування і експлуатації програмних, програмно-технічних засобів, комп'ютерних систем та мереж різного призначення, представляти результати власних досліджень та/або розробок у вигляді презентацій, науково-технічних звітів, статей і доповідей на науково-технічних конференціях.

2.3. Набути компетентностей:

ЗК - загальних

ЗК4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК – фахових (спеціальних)

СК1. Здатність до визначення технічних характеристик, конструктивних особливостей, застосування і експлуатації програмних, програмно-технічних засобів, комп'ютерних систем та мереж різного призначення.

СК4. Здатність будувати та досліджувати моделі комп'ютерних систем та мереж.

СК9. Здатність представляти результати власних досліджень та/або розробок у вигляді презентацій, науково-технічних звітів, статей і доповідей на науково-технічних конференціях.

СК10. Здатність ідентифікувати, класифікувати та описувати роботу програмно-технічних засобів, комп'ютерних систем, мереж та їхніх компонентів.

ПРН - програмних результатів навчання

РН2. Знаходити необхідні дані, аналізувати та оцінювати їх.

РН3. Будувати та досліджувати моделі комп'ютерних систем і мереж, оцінювати їх адекватність, визначати межі застосовності.

РН6. Аналізувати проблематику, ідентифікувати та формулювати конкретні проблеми, що потребують вирішення, обирати ефективні методи їх вирішення.

РН10. Здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання задач комп'ютерної інженерії, аналізувати та оцінювати цю інформацію.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни: <i>Патентування та авторське право в галузі ІТ</i>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторн	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1(5)	2(10)	3	90	2	15			15	50	10	Залік
Заочна	1(5)	2(10)	3	90	2	4			4	78	4	Залік

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 0,44 $((15+15+10)/90)$.

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Загально-юридична база патентування та авторського права в галузі ІТ											
Тема 1.1. Система та законодавча база патентного та авторського права в галузі ІТ	23	4	-	4	-	15	23	1	-	1	-	21
Тема 1.2. Охорона об'єктів патентного та авторського права в галузі ІТ	23	4	-	4	-	15	23	1	-	1	-	21
Разом за змістовим модулем 1	46	8	-	8	-	30	46	2	-	2	-	42
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Захист патентного та авторського права в галузі ІТ											
Тема 2.1. Оцінювання вартості патентного та авторського права в галузі ІТ	28	4	-	4	-	10	28	1	-	1	-	26
Тема 2.2. Захист об'єктів патентного та авторського права в галузі ІТ	16	3	-	3	10	10	16	1	-	1	4	10
Разом за змістовим модулем 2	44	7	-	7	10	20	44	2	-	2	4	36
Усього годин	90	15	-	15	10	50	90	4	-	4	4	78

3.5. Тематика лабораторних занять

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1	Система та законодавча база патентного та авторського права в галузі ІТ	4
2	Охорона права на об'єкти патентного та авторського права в галузі ІТ	4
3	Оцінювання вартості об'єктів патентного та авторського права в галузі ІТ	4
4	Захист об'єктів патентного та авторського права в галузі ІТ	3
	Разом	15

3.7. Самостійна робота студента (ІНДЗ – індивідуальне навчально-дослідне завдання)

№	Назва теми/ кількість балів/ форма контролю	Кількість годин
1	Інтелектуальний зміст об'єктів промислової власності	6
2	Формальна та кваліфікаційна експертиза заявок на право інтелектуальної власності та патент	10
3	Міжнародне співробітництво у сфері патентного та авторського права в галузі ІТ	12
4	Активізація і проблеми використання об'єктів патентного та авторського права на ІТ-ринку	10
5	Особливості існування об'єктів патентного та авторського права в галузі ІТ	12
	Разом	50

4. Методи навчання

Для викладання матеріалів з навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність в ІТ галузі» використовуються наступні методи навчання.

4.1. Словесні методи навчання. Навчальна лекція

За допомогою даного методу забезпечується усне викладення матеріалу великими ємністю й складністю логічних побудов, доказів і узагальнень. В ході лекції використовуються прийоми усного викладення інформації, підтримання уваги протягом тривалого часу, активізації мислення студентів, прийоми забезпечення логічного запам'ятовування, переконання, аргументації, доказів, класифікації, систематизації і узагальнення. В залежності від специфіки лекційного матеріалу іноді використовується лекція-діалог.

4.2. Індуктивний метод навчання

Даний метод навчання використовується в рамках лекційних занять, коли матеріал носить, здебільшого, фактичний характер. В рамках лабораторних занять метод застосовується при виконанні технічних задач, коли студенти використовують раніше здобуті теоретичні знання при роботі з конкретними пристроями (комп'ютерами) та програмними продуктами.

4.3. Репродуктивний метод навчання

Даний метод навчання використовується в рамках лекційних і лабораторних занять, а також під час самостійної роботи студентів. Метод передбачає роботу студентів за визначеним алгоритмом. Згідно з методом для виконання завдань студентам надаються методичні вказівки, правила і навчальні приклади.

4.4. Проблемно-пошукові методи навчання

Проблемно-пошукові методи застосовуються в ході проблемного навчання, а саме в процесі виконання лабораторних робіт та індивідуальних науково-дослідних завдань. Слід зауважити, що під проблемною ситуацією треба вважати

невідповідність між тим, що вивчається і вже вивченим. При використанні проблемно-пошукових методів навчання викладач використовує такі прийоми: створює проблемну ситуацію (ставить питання, пропонує задачу, експериментальне завдання), організує колективне обговорення можливих підходів до рішення проблемної ситуації, стимулює висування гіпотез, тощо. Студенти роблять припущення про шляхи вирішення проблемної ситуації, узагальнюють раніше набуті знання, виявляють причини явищ, пояснюють їхнє походження, вибирають найбільш раціональний варіант вирішення проблемної ситуації. Викладач обов'язково керує цим процесом на всіх етапах, а також за допомогою запитань-підказок. Також даний метод використовується при опрацюванні матеріалів в системі дистанційної освіти «Moodle».

4.5. Наочний метод навчання

Наочний метод достатньо важливий для студентів, оскільки забезпечує візуальне подання навчального матеріалу, зокрема, з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. При викладанні дисципліни наочний метод навчання поєднується зі словесними методами для представлення інформації у вигляді таблиць, рисунків, схем та діаграм.

5. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС (Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система, ECTS)

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	відмінно
	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Не зараховано	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

6. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- завдання на лабораторному обладнанні.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Формами поточного контролю рівня знань є усна та письмова відповідь студента при захисті виконаних лабораторних робіт, кількість отриманих балів при виконанні тестового завдання, а також письмова відповідь при написанні модульних контрольних робіт.

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)							Підсумковий контроль (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль №2					
T1	T2	M1	T3	T4	M2	ІНДЗ	40	100
10	10	8	10	8	8	6		

T1, T2 ... T4 – теми змістових модулів; M1, M2 – модульні контрольні роботи;
ІНДЗ – індивідуальне науково-дослідне завдання

Формами підсумкового контролю рівня знань є усна та письмова відповідь студента при здачі іспиту.

8. Рекомендована література Фахова (основна)

1. Підкамінь Л.Й., Ангельська А.О., Добровольський Ю.Г. Основи інтелектуальної власності об'єктів науково-технічної творчості. Навчальний посібник. 2-е видання, перероблене і доповнене. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист №1/11-3482 від 18.02.13р.). – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. – 313 с.
2. Дубовик Н., Климова К. Патентознавство та авторське право: навчальний посібник. Київ, 2022, 398 с.
3. Патентознавство та інтелектуальна власність: Патентознавство: навчально-методичний комплекс [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності: «Менеджмент», спеціалізацій: «Менеджмент і бізнес - адміністрування», «Менеджмент міжнародного бізнесу», «Менеджмент інвестицій та інновацій», «Логістика» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: С.О.Пермінова. – Електронні текстові дані (1 файл: 631 КБ). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 58 с.
4. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. . Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 374 с.
5. Патентологія: навчальний посібник / Р.С. Кірін, В.Л. Хоменко, І.М. Коросташова. М-во освіти і науки України, НТУ "Дніпровська політехніка", - Дніпро : НТУ "ДП", 2018. - 240 с.
6. Інтелектуальне право України / за заг. ред. проф. О.С.Яворської. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2016 р. – 608 с.
7. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук,

доц. Нестерцової- Собакарь О.В. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 140 с.

8. ІТ ПРАВО / Яворська Л.С., Тарасенко Л.Л., Мартин В.М., Самагальська Ю.Я. та ін. / За заг. ред. Яворської О.С. – Львів: Видавництво «Левада», 2017. – 470 с.
9. Основи ІТ-права: навч. посіб. / Т. В. Бачинський, Р. І. Радейко О. І. Харитоновна. – К.: Юрінком Інтер. – 2017. – 208 с.

Допоміжна

1. Конституція України.
2. Цивільний кодекс України.
3. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року. ВВР України. 1994. № 13. Ст. 64.
4. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року. ВВР України. 1994. № 7. Ст. 32.
5. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року. ВВР України. 1994. № 7. Ст. 34.
6. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 року. ВВР України. 1994. № 7. Ст. 36.
7. Про охорону прав на зазначення походження товарів: Закон України від 16 червня 1999 року. ВВР України. 1999. № 32. Ст. 267.
8. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 24 квітня 1993 року. ВВР України. 1993. № 21. Ст. 218.
9. Про племінну справу у тваринництві: Закон України від 15 грудня 1993 року. ВВР України. 1994. № 2. Ст. 7.
10. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7 червня 1996 року. ВВР України. 1996. № 36. Ст. 164.

9. Інформаційні ресурси

1. Підкамінь Л.Й., Ангельська А.О., Добровольський Ю.Г. Основи інтелектуальної власності об'єктів науково-технічної творчості Навчальний посібник. 2-е видання, перероблене і доповнене. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист №1/11-3482 від 18.02.13р.) . – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. – 313 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/3527/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%86%D0%92.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
2. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 9 вересня 1886 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_051/page.
3. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_769.

4. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_770.
5. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1981 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_134.
6. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (вчинено в Римі 26 жовтня 1961 року) URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_763.
7. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_123.
8. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з Атомної Енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Розділ VII. Договори у сфері інтелектуальної власності URL: <http://kmu.gov.ua>
9. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС) від 15 квітня 1994 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/981_018.
10. Женевський договір про міжнародну реєстрацію наукових відкриттів від 7 березня 1978 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/999_005.
11. Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин від 2 грудня 1961 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_856.
12. Тарасенко Л.Л. Комп'ютерна програма як об'єкт інтелектуального права. // ІТ право: проблеми і перспективи розвитку в Україні: збірник матеріалів науково-практичної конференції. – Львів: НУ «Львівська політехніка», 2016. С. 251. http://www.lp.edu.ua/sites/default/files/news/2016/3900/attachments/maket_it_konfer.pdf.
13. Еннан Р. Є. Правове регулювання відносин у мережі Інтернет. // ІТ право: проблеми і перспективи розвитку в Україні: збірник матеріалів науково-практичної конференції. – Львів: НУ «Львівська політехніка», 2016. С. 172. http://www.lp.edu.ua/sites/default/files/news/2016/3900/attachments/maket_it_konfer.pdf.